

Kriza Francije pod naciji in petokolonci

NEMSKA IN VICHYJSKA POLICIJA NA DELU.
KONCENTRACIJSKA TABORIŠCA POLNA.—
NEMSKI VPAD V RUSIJO SILNO NETIVO.—
FRANCOSKO LJUDSTVO NEMARA NACIZMA.
FRANCJA SE DRAMI

Za pozive, prihajajoče iz vrst tistih vladnih ljudi, ki so se prodali Hitlerju in lutkarski vichyjevi vladi s Petainom na čelu, naj se Francoze oklenejo smernic, stremeli za sodelovanjem med francoskimi socialisti in naciji, so, kakor vse kaže, ušesa francoskega ljudstva popolnoma gluha.

Še vsak evangelist take politike je moral doslej umolkniti, ker ni mogel dobiti nikakšne zaslombe pri francoskem ljudstvu. Vsakega takega človeka imajo za izdajalca in vsaka potesta družina se ga ogiba.

Vichyjska vlada ne more kaj proti temu mogočemu valu ljudskega čustvovanja, čeprav si na vso moč prizadeva za to, da bi ga obrnila v drugačno smer.

Maršal Petain sam hodi na delavske shode, da bi delavce pridobil zase in za politične smeri svoje vlade. Toda on ne govori njihnega jezika. Francoski delavec ne mora slepo slediti nikomur. In Petain zatehta, naj mu francoski delavci sledijo s slepo vdanostjo, čeravno mu mora biti znano, da ga črtijo.

Nemec vzame vse, ne da pa nič

Trditev, češ, da se more Francija rešiti edinole s sodelovanjem z Nemčijo zlasti v gospodarskem oziru, ne drži, kadar dokazuje vsakdanje življenje na Francoskem v teh težkih dneh nemškega gospodovanja. Res pa je to, da vzamejo Nemci skoro vse iz Francije, a ne da jo ji pa niti počenega groša za to. To čutijo Francoze na lastni koži vsak dan, pa imajo vse tiste, ki trdijo, da je gospodarska kriza na Francoskem posledica angleške morske zapore, za lažnivec.

Francosko ljudstvo zametuje fašizem

Francoski ljudje ne marajo nicesar slišati o fašističnem ustroju države in nemška policija je z vichyjsko vred hudo pridno na delu. Vojaška oblast pa pomaga obema v brezobzirnem zatiranju ljudskega odpora. Aretacij je čimdalje več in koncentrična taborišča so prenapolnjena z delavci, kmeti in političnimi voditelji.

Položaj je v Franciji popolnoma drugačen kakor pa oni na Nemškem. Narodna soc. stranka ima na milijone pristaev in Hitler ima vso zaslombo pri njih. V Franciji štejejo vse fašistične stranke skupaj le kakih 150,000 članov. Te stranke so bile neznatne pred vojno; zdaj so veliko brezpomembnejše. Nemci so tuji sovražniki, ki vsljujejo francoskemu narodu režim, proti kateremu se je francosko ljudstvo borilo neprenehoma skozi 150 let. Nobena propagacija ne more zatreti ukoreninjene ljudske mrzne in fašizma.

Resolucije, ki so jih predložile strokovne unije pokrajinskih guvernerjem dne 1. maja letos, niso vsebovale niti enega stavke politiki sodelovanja z Nemci v podporo. Nasprotno. Tiste resolucije so zahtevalo popolno neovisnost francoskega države in vse so se končale z besedami: "Zivela Generalna konfederacija delavcev!" (To je francoska narodna organizacija strokovnih unij, ki jo je razpustila vichyjska vlada.)

Italijani so za Nemčijo boljši na kmetijah kakor v vojni

Nemčija si z Mussolinijevo armado ne more pomagati, ker je nesposobna za zmagovalje. Pač pa so Italijani dobri delavci, in zelo skromni v svojih potrebah, pa si jih je Nemčija "najela" mnogo tisoč na delo na kmetijah in na cestah. Gornje je skupina takih delavcev iz Italije — moških in žensk — ki sedaj garajo v Nemčiji.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Skoro nobenih poročil ni o tem, da je vlada na Romunskem pozaprla vse ameriške konzulate. Zato je prav, če mi podamo tisto poročilo. Naciji menijo, da dobijo ameriški diplomatični v Romuniji preveč vojaških in diplomatičnih podatkov o razmerah na Balkanu in izvajajo preveč vpliva na romunsko vlado. Zastran tega so Nemci tako rekoč priprili ministra predsednika romunske dežele in ameriški zastopniki ne morejo do njega. In še več. Naciji hudo pritiskajo na Romunijo, naj prekine vse diplomatske stike z Združenimi državami. Bukareški uradniki so se vdali temu pritisku toliko, da so dali pozapreti vse ameriške konzulate v deželi. Da se Washington izogne vsem nepotrebним neprilikam, ni zagnal nobenega vrišča zaradi tega. Konzularni delavci se v obeh deželah lepo in mirno premičajo v poslanstvo v Bukaresti in Washingtonu, pa je vse komedije konec.

Ruska vojna je vpeljala v situacijo nov element, ki je hudo škodljiv Nemčiji in vichyjski vladi. Nemci so morali radi nje potegniti iz Francije svoje najboljše čete in zračno silo. Vichyjska vlada je doživelala poraz v Siriji in mora sedaj računati na bankerot svoje diplomacije na Dalnjem Vzhodu, kjer se lahko zgodi že v kratkem.

Hitlerju rojijo nove vojne muhe po glavi. Kajti sedaj je ugotovljeno, da je imel pomogni državni državni tajnik Welles Spanijo in Portugalsko v misilih, ko je še pred nedavnim dejal, da

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Nemško-ruska vojna izpremnila položaj

Nemški vpad v Rusijo je izpremenil položaj za celo Evropo, zlasti pa za Francijo. Smerica zaveznštva in sodelovanja z Rusijo je tradicija v francoski zgodbini, pa naj je bil ruski režim že kakršen si boli. V letih pred vojno so sprejeli Radikalni soc. stranka, soc. stranka Leona Bluma, strokovna unija, ki je imela pet milijonov članov, poljedelske in kooperativne zveze z 200,000 družinami na svojih konvencijah neštete resolucije za zavezništvo s Sovjetsko Rusijo.

Komunistična stranka, močna politična sila v Franciji, je kajip zagovarjala isto politiko. Med špansko vojno in občasno monakovske krize so mnogi že važni in veljavni glasovi v najrazličnejših taborov svetili Francijo pred protirusko politiko.

Rusko-nemški pakt silno razočaranje

Francosko ljudstvo je rusko-nemški pakt seveda silno razočaralo in komunistična stranka je izgubila večino svojih pristaev. Ali sedaj je položaj popolnoma drugačen. Rusi se sijajno bojujejo. Spet so zavezniki demokracij. In sedaj so Nemci, ki morajo računati s sovražnostjo komunistične stranke s poludržavnim milijonom pristaev. Radikalne skupine so koncentrirane po važnih industrijskih krajih okoli Pariza. Velike tovarne za avte, tanke in letala, zelenjnice in kemična industrija so močno prepredene z njimi.

Ruska vojna je vpeljala v situacijo nov element, ki je hudo škodljiv Nemčiji in vichyjski vladi. Nemci so morali radi nje potegniti iz Francije svoje najboljše čete in zračno silo. Vichyjska vlada je doživelala poraz v Siriji in mora sedaj računati na bankerot svoje diplomacije na Dalnjem Vzhodu, kjer se lahko zgodi že v krat-

(Nadaljevanje na 3. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Hitlerjeve spletke v politiki Daljnega Vzhoda

Nova vojna se kuha na Dalnjem Vzhodu. Uvod k njej se je začel predzadnji teden, ko je Japonska zasedla Indi-Kino ter zagrozila Thailandum (Siamu) in ko sta Amerika in Anglia inklinirala vse potrebno za zavarovanje proti vsekriminu muham japonske grabežljivosti. To so bile sicer še samo ekonomične mere, ali te so dostikrat hujše od dejanske vojne, a vselej pa nekakšen uvod k njej. Saj gre pri tem toliko za preskušnjo temeljne politike, moči in volje pri zadetih narodov, kolikor pride to v poštev na kravih poljanah te ali one vojne.

In čim jasneje se je oblikovala slika spora na Dalnjem Vzhodu, tem očitneje se je videlo, kako je zvezan z intrigami in spletami oziščne politike, ki gre za zagospodovanjem nad celim svetom.

Največja bojna fronta pa je vsekakor na Rusku, kjer ni doslej kljub skrajno vročim bojem nobene odločilne izpremembe. In to samo je že imeti za rusko zmago. Po rusku za-

trjevanju se je Hitlerju blisko bojevanje popolnoma izjavilo, med tem ko se Nemci bahajo, če, da se bliža bitka pri Smolensku svojemu koncu. Z zmago na nemški strani seveda. Na zapadnem bojišču so Angleži uspešno napadli Berlin iz zraka ter neprestano obmetavali z bombami industrijska središča po zapadni Nemčiji.

Nemško zračno oružje je enkrat obsulo London z bombami v teku enega meseca. To so vmesni incidenti in nekako pregrinjalo Hitlerjevih političnih spletov in kovarstev.

Nemška politika se med drugim na vso moč trudi za to, da bi preprečila vstop Združenih držav v evropsko vojno, in bi nas zastran tega nadvise rada pridržala čim najdalje v Tihem morju. To je bil namen nemško-japonsko-čaške zvezne, do katere je prišlo meseca septembra lani. To je bil tudi glavni činitelj za nacijskim podžiganjem in podpiranjem japonskega prizadevanja v krizi radi Indi-Kine.

Vojna z Rusijo pa je Hitler-

ja in njegove pandurje prisilila k temu, da so morali narediti dalekosežne izpremembe v svojih zapletenih političnih smernicah. Poprej bi stala Sovjetska Rusija v slučaju vojne med Združenimi državami in Japonsko kakor nekakna vez med osiščem in Japonci in pa kot trdnjavaški zid v slučaju ameriške zmage. Sedaj se pa prav lahko zgodi, da se Rusija pridruži konfliktu proti Japonski, če ne bo njena azijska vojska potegnjena v nemško vojno. To bi ustvarilo vojno na dveh bojiščih z Nemco in za Japonco pa na treh, med tem ko bi bile Združene države vir zalaganja za Angleže, Ruse in Kitajce.

Takine morejo biti posledice nemške politike na Dalnjem Vzhodu. Ali tudi v tem slučaju se naciji prejkone zanjo na to, da se da Rusija ugnati v kozji rog ter docela izločiti kot činiteljica iz vojne v primera kratkom času. V Evropi bi to omogočilo nacijem uvesti gibanje za mir ali pa z vso silo planiti na Anglijo. Na Dalnjem

Odgovori ameriških listov, da li so za ali proti vojni

Strokovna revija "Editor and Publisher" je naslovila na 1,878 ameriških dnevnikov prošnjo, da jih naj odgovore na sledeče vprašanje: "Ali mislite, da bodo interesi Zed. držav najboljše zavarovani s tem, da se ne umešamo aktivno v vojno?"

Odgovorilo je le 871 časopisov. Izmed teh jih je 512 vprašanju pritrtilo, 316 pa je izreklo protivno mnenje.

Drugo vprašanje iste revije je bilo: "Ali ste za takojšen vstop naše armade in mornarice v vojno?"

650 časopisov je odgovorilo z "ne" in 250 z "da".

Te številke niso presenetljive. Značilno je le, da nad tisoč dnevnikov, torej velika večina — sploh ni postal nikakoga odgovora!

Naravno, da večina ameriškega ljudstva in njegovega časopisa ni za vojno. Saj je bila tudi Rusija proti nji — pa že kako — in v Belgiji, Norveški itd. Nesreča je le, da se vojno s takimi vprašanji, kot sta prej navedena, in pa s propagando, kakršno vodi senator Wheeler, ne more prepričiti. Začeti bi morali pri vzrokih, ki pa se jih ogibajo.

Kaj obljudbla Hitler Fincem

Kakor poročajo iz Berlina, bo Finska poplačilo za to, da se pridružila Nemčiji v vojni proti Rusom, povzdignjena nad vse druge skandinavsko-dežele in vsej njenim stremljenjem za večjo deželo bo ustrezeno.

Ce bo Rusija poražena, bo Finska dobila nazaj vse, kar je izgubila, ko je sklenila mir leta 1940. z Rusijo. V namešček je bila dana Karelija zaen z drugimi kosi ruskega ozemlja.

Nemški general Schroeder podlegel poškodbam

Iz Berlina prihaja poročilo, da je gen. Ludwig von Schroeder, predsednik nemške protizračne zaščitne zveze, podlegel dne 29. julija Hosenlychen v pokrajini Brandenburgu ranam, ki jih je dobil, ko se mu je letalo strmolgalilo na tla v Belgradu. Schroeder je bil vojaški poveljnik podjavljene Srbije. Star je bil 57 let.

Sto naročnino na Proletarca obnovili?

MAŠČEVANJA NAD PRISTAŠI SOCIALIZMA V BIVŠI DEŽELI ENAKOSTI IN BRATSTVA

MORILNA SVOJAT V SLUŽBI NACIJEV. — UMOR MARXA DORMOYA ŽE DRUGI V ZADNJIH PAR TEDNIH. — HUD UDAREC ZA BORCE SVOBODE V POGAŽENI FRANCOSKI REPUBLIKI

Zavratni umor Marxa Dor-moya, notranjega ministra v Blumovem kabinetu, o katerem smo poročali na kratko v zadnjih številkih tega lista, je že drugo ubojsvo svoje vrste v zadnjih par tednih.

Morilno svojat vzdržujejo naciji

Doriotovo teroristično organizacijo zaklajajo z denarjem nemških nacij, ki imajo svoje zastopnike v vseh njenih odborih in svetih kot opazovalce in ravnatelje.

V smislu svojega sporazuma z Rosenbergom je Doriot nastavil svojo organizacijo v zasedeni nezasedeni Franciji. Njeno organizacijsko izkustvo v komunističnem gibanju mu je prineslo prav v njegovu novi način.

Kako je ta svojat organizirana

Organizacija posluje s posmočjo tako zvanih "celic", ki jih sestavljajo posebno zanesljivi ljudje. Vsaki podružnici načeljuje brigadni poglavar. Vsaka taka podružnica sestavlja iz treh brigad. Te se delijo v trojice, katerih vsaka ima svojega voditelja. Vsaki brigadi stoji brigadni načelj načel na celu.

Ta organizacija se je precej razprostrela v zadnjih par mesecih. Za svoje vodilo si je dala napraviti imenik vseh tistih oseb, ki se imajo spraviti s poti.

Podružnice teroristične skupine so ustanovile v Lyonsu, Marseillesu, Agenu, Tolousu in Montaubanu.

Doriotova služba izpolnjuje delo uradne "surete". Mesečna oktobra lani je dal tedanji notranji minister Peyrouton na razpolago najvažnejša mesta v sureti cagoulardom — članom zarotniške fašistične organizacije, ustanovljene z denarno pomočjo iz Italije z namenom. (Nadaljevanje na 4. strani).

Naše gibanje je raslo v ognju ustanavljanja podpornih društev

JSZ je imela s svojim glasilom Proletarcem na ustanavljanje društev naših podpornih jednot in zvez, posebno še društev SNPJ, mogočen vpliv.

Ta tradicija še živi ne le v slovensko, nego tudi v angleško poslujočih društvih naših ljudi. Zasnovana je tako globoko, da je niti najhujši nasprotniki ne bi mogli odpraviti.

Ne le na prireditvah društev in federacij SNPJ, tudi na slavnostih društev

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti na našem uradu najpozneje do pondeljka
popoldne za pribljetve v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugosl Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

PRONACIJSKA "AMERICA FIRST" V
BOJU Z "ANGLEŠKO PROPAGANDO"

Organizacija "America First", kateri načeljuje milijonar general Wood, predsednik Seara, Roebuck & Co., ima mogočen aparat in privlačno geslo. Njen namen je boj proti Rooseveltovi vnanji politiki in ovirati ameriško pomoč Angliji.

Tudi ako bi bila v svojih smotrih poštena, dejstvo je, da kar America First počne, je podpiranje hitlerizma. Če bi se Roosevelt ravnal po njenih željah, bi bila Velika Britanija že zdrobljena in Hitler gospodar Evrope in Afrike. Nacijska ideologija bi zavladala nato tudi v Zed. državah, zdržana s prgoni ne samo proti Židom nego tudi vsem tujerodecem. In z njim vred bi dobili teror in mizerijo, koncentracijske kempe ter eksekucije na debelo, kakor imata "dobrote" Hitlerjevega "eksekucija na reda" Nemčija, Norvežka, Poljska, Srbija in druge dežele, ki so prisile pod režim "čistokrvnih arijev".

To, da podpirajo gibanje "America First" vsi pronacijski elementi, je naravno in popolnoma razumljivo. Niti eden izmed njih sicer ne prizna, da je "pro-hitlerjevec", nego trdijo le, da so za "mir" in da nima naša dežela nikarskega vzroka varovati imperializem Velike Britanije pred razpadom.

Hitler ima tu stotisoč pristašev, ki pa taje, da so zanj in ga v slepilne namene celo blatio, zato, da dobe na ta način ved opore v boju proti "war mongerjem".

Isto počne glede Mussolinija. On med ameriškimi fašisti sicer ni več oboževan, ima pa pomoč priseljencev iz Italije in med njihovimi potomci.

V tej družbi delujejo proti vojni senatorji Wheeler, Nye, Sheppard, Taft in več drugih. Za najprivlačnejšo osebnost ima general Wood v propagandi "za mir" Charles Lindbergha.

In čudno, tudi Norman Thomas ima oporo med temi ljudmi. Dokler je agitiral za socializem, so ga ignorirali. Od kar je zgodil za "mir" in proti Rooseveltovi vnanji politiki, mu pomaga "gmotno in moralno".

Iz Anglike je prišlo v to deželo apelirati za sodelovanje tudi nekaj voditeljev angleške delavske stranke. Thomasova sekta jih je ignorirala, "America First" pa napadala za "propagandiste", ki hočejo to deželo potisniti v vojno.

Norman Thomas je že večkrat pozval "warmongerja" Wendella Willkie na debato. Willkie njegove pozive bodisi ignorira, ali pa odgovarja, da si Thomas jače le cenene reklame.

Za nas prekjanje med njima ni važno, nego to: Čemu ni Thomas rajše pozval "na debato" koga izmed angleških delavskih voditeljev, ki so prisili v Zed. države dokazovati, da je tudi ameriškemu delavstvu v korist, ako Zed. države pomagajo Angliji poraziti Hitlerja?

Ako bi bilo po Thomasovem, bi Anglia v tej vojni ne dobita iz Zed. držav nikakrane podpore in je to načelo posebno naglasil tudi v svoji platformi v vojni kampanji leta 1940.

Kar se tiče Lindbergha, nič ne skriva, da je Hitlerjev prijatelj. Saj je zanj storil kolikor je mogel in Hitler je imel pač vzrok, da ga je odlikoval. Bil je Charles A. Lindberg, ki je pokojnega Chamberlaina prepričeval, da naj nikar ne zida kakih upov na Rusijo, če, njenja bojna zračna flota je v primeri z Hitlerjevo nica in njena armada v tehniki za nemško zelo daleč zadaj. Kakor je Lindbergh deloval za Hitlerja v Angliji, tako deluje turk; toda ne odkrito, nego pod geslom, da je za mir, da je proti vojni, in pa da naj predsednik Roosevelt med Nemčijo in Anglijo rajše posreduje, da skleneta "sporazumi mi", kot pa da se mi vmešamo v konflikt.

Glede Rusije se je "večjak" Lindbergh motil — seveda namenoma. Znano je, da je bil Lindbergh eden glavnih, ki je med visoko angleško gospodo deloval proti zvezi s Sovjetsko Unijo in za "apizanje" Hitlerja. Slično taktiko vodi tukaj.

Predsednik Roosevelt tem ljudem dokazuje, da je tudi on za mir, toda dokler bo nad Evropo ležala mora hitlerizma, je nesmiselno pričakovati miru. Saj so upale v mir tudi druge dežele. Mār jim je to kaj pomagalo?

Angleški delavski voditelji so tu dosegli mnogo vzliv Thomasovi opoziciji. Njim naklonjene unije v Zed. državah so ustanovile pomožni odbor, ki pomaga delavstvu v Angliji vzdrževati delavski begunci in v drugih ozirih.

Tudi angleško delavstvo je za mir, kakor ameriško. Toda mir ni samo stvar tistih, ki so zanj. Mussolini in Hitler učita, da je mir "pomekuženje demokracije" dočim je vojna "pojeklenjenje naroda".

Vrh tega je mir odvisen še od marsičesa. Kdor je zanj, bi moral biti za odpravo vzrokov, radi katerih se dežele zapletajo v vojno. Sam goli pacifizem je utopija, ki nikomur ne koristi — razen sovražnikom miru!

Kako naj se dolgo obstoji razredno gospodstvo, ko zatari, izkoriscani razred od dne do dne postaja močnejši po številu, po notranji organizaciji, po razredni zavesti, ki ima pred vsemi vedno jasnejši cilj socialnega osvobojenja? — Jean Jaures.

HOPKINS OPRAVIL SVOJO MISIJO

nih in fašističnih gesel. Te edinstvene publikacije vojnega ministra razdevajo jezo jašno mišljeno mlajšega oficirskega zboru. Oficirji so tudi za skromne japonske razmere slabo plačani in po uradni statistiki prevladujejo med njimi kmeti in sinovi. Stroga vojaška vzgoja noče in ne more izbrisati jeze nad kapitalističnim izkoriscenjem. Vojno ministrstvo je seveda razdelilo pravo mnenje oficirskega zboru samo s tem namenom, da prisili pridobitne kroge k popuščanju in je svoj namen tudi doseglo, kakor kaže vedno večji vojni krediti. Vendar odpor proti mrzličnemu oboroževanju je zajel pologama tudi množice. Nacionalični psihozi, ki je bila na višku okoli 1. 1932. je sledilo iztrezenje. Osvojitev Mandžurije koristi brez dvoma rodbini Micui, ki je našla nova plodnostna polja za svoje udejstvovanje. Široke narodne plasti pa nimajo od Mandžurije za sedaj še nicesar razen novih bremen. Volitve februarja 1936. so zato dale nepriskakovani rezultat. Zmagala je stranka Minseita, ki se je odločneje kakor stranka Sejuka izrekla proti pretiranemu oboroževanju. Velik uspeh je dosegla tudi delavsko-kmečka stranka z zmernim socialističnim programom, ki je osvojila 22 mandatov. Razčakanje nad volitvami, ki so pokazale mirljivo razpoloženje japonskega naroda, je močno vplivalo na radikalne elemente med oficirskim zborom. Cutili so, da morajo dejanja slediti besedam, kajti sicer se bodo množice otresle vpliva nacionalističnih in fašističnih gesel. Umor politikov februarja 1936. ni nicesar spremenil na položaju. Že itak velik vpliv vojske se je še bolj utrdil. Novo ministrstvo, ki ga je sestavil polegih in mučnih pogajanjih Hirota, je moral vojski obljubiti, da bo upoštevalo vse zahteve glede novih kreditov za oboroževanje. Razen nekaj neprijetnih koncesij militarizmu, je veliki kapital ohranil svoje pozicije. Bogate japonske rodbine so si oddahnile, ko je bil upor zadušen. Vedele so, da bi moralno po načrtu zarotnikov slediti iztrebljenje največjih denarnih mogotcev Japonske. Odslej je vojska velikokrat hodila svoja pota brez oziroma želje vlade. Ukrepni japonski oficirjev na Kitajskem in v Mandžuriji so velikokrat prav očitno dementirali izjave japonskih državnikov. V nepoznaju notranjih razmer Japonske, je svetovna javnost tak po stopanju tolmačila kot izraz neke posebne zahrbtnosti in dvoličnosti japonske politike, medtem ko je to samo posledica japonskega militarizma.

Marksično bi bilo to, da so si stavile za cilj podružabljenje proizvodniških sredstev in priznavale, potrebo razrednega boja. To jih je ločilo od fašizma, kateremu je razredni boj skrajno zoprn. Sker pa so označene "nacionalno" marksistične stranke izrazito imperialistične in sanjale o posebnem poslanstvu Japonske v Aziji in na svetu. Revolucija, ki naj razlači kapital, se naj izvede samo s privoljenjem cesarja ob temeni sodelovanju z armedo. V zadnjih letih so se pojavele tudi stranke z več ali manj izrazitim fašističnim programom. Tudi te stranke so se posluževale protikapitalističnih fraz, vendar povdarek leži na razgretem nacionalizmu in imperializmu, ki se spaja z odklanjanjem parlamentarizma, strankarskega življenja in zgodnjaskoga materializma, ki je baje kriv vseh nadlog, ki tarjejo Japonsko. Vzdržujejo teme stike z raznimi verskimi sekta, zlasti z budistično sekto "Ničeren". Razmahnile so se zlasti od 1. 1930., ko je japonski imperializem zbral sile za pohod v Mandžurijo. Najvažnejša med njimi je stranka Seisanto, ki je za doseg svojih ciljev odobravala tudi individuálni teror. Smatra, da bo Japonska ozdravila, če izbere 3 vrste ljudi: politike, korupcije, uradnike in milijonarje. Njen vpliv je precejšen, ker vzdržuje zelo teme stike z mlajšim oficirskim zborom. Največ pristašev dajo fašizmu malomeščanske množice. V nasprotju z drugimi deželami veliki kapital na Japonskem finančno ne podpira fašističnega pokreta. Čemu tudi, saj je imel dosedaj samo dobre izkušnje s parlamentarizmom! Iz fašističnih vrst izhajajo številni politični umori in atentati. Maj 1932. je bil umorjen pravosodni minister Inukai. Fašistični pokret je bil takrat tako močan, da so morale stranke pristati na nadstrankarski kabinet vikonta Saita. Iz fašističnih in vojaških krogov je tudi izšla gonja proti profesorju Mitobi. Ta je namreč že pred leti napisal slovečje državnopravno delo, v katerem imenuje cesarja vrhovni organ države. Dolgo časa se ni javil nikak protest proti tej organski teoriji, tudi dvorski krogi niso našli na njej nicesar pojavljivega. Ko pa je vojska l. 1931. začela osvajati Mandžurijo in je v naslednjih letih prodrala naprej, ne da bi se zmenila za mednarodne konflikte, ki bi lahko na-

množici posredovali. Razumljivo je, da so se tudi japonski kapitalisti začeli zavzemati za znižanje izdatkov za vojsko, čeprav večji del teh sredstev priteče zoper v njihove žepne. Vojno ministrstvo je kmalu našlo sredstvo, da pridobitne kroge prisili k popuščanju. Vsako leto izdaja vojno ministristvo knjige, ki obravnavata vojaški položaj Japonske v zvezi s svetovnopolitično situacijo. Vojno ministrstvo se je pri tem tudi večkrat dotaknilo socialnih problemov, v kolikor ti vplivajo na obrambo sil države. Zadnja leta so se v teh knjigah pojavile ostre obtožbe kapitalizma, ki so vzbudile pravo senzacijo. Jasno se v slogu teh obtožb javlja vpliv "nacionalno" marksistič-

ih gesel. Te edinstvene publikacije vojnega ministra razdevajo jezo jašno mišljeno mlajšega oficirskega zboru. Oficirji so tudi za skromne japonske razmere slabo plačani in po uradni statistiki prevladujejo med njimi kmeti in sinovi. Stroga vojaška vzgoja noče in ne more izbrisati jeze nad kapitalističnim izkoriscenjem. Vojno ministrstvo je seveda razdelilo pravo mnenje oficirskega zboru samo s tem namenom, da prisili pridobitne kroge k popuščanju in je svoj namen tudi doseglo, kakor kaže vedno večji vojni krediti. Vendar odpor proti mrzličnemu oboroževanju je zajel pologama tudi množice. Nacionalični psihozi, ki je bila na višku okoli 1. 1932. je sledilo iztrezenje. Osvojitev Mandžurije koristi brez dvoma rodbini Micui, ki je našla nova plodnostna polja za svoje udejstvovanje. Široke narodne plasti pa nimajo od Mandžurije za sedaj še nicesar razen novih bremen. Volitve februarja 1936. so zato dale nepriskakovani rezultat. Zmagala je stranka Minseita, ki se je odločneje kakor stranka Sejuka izrekla proti pretiranemu oboroževanju. Velik uspeh je dosegla tudi delavsko-kmečka stranka z zmernim socialističnim programom, ki je osvojila 22 mandatov. Razčakanje nad volitvami, ki so pokazale mirljivo razpoloženje japonskega naroda, je močno vplivalo na radikalne elemente med oficirskim zborom. Cutili so, da morajo dejanja slediti besedam, kajti sicer se bodo množice otresle vpliva nacionalističnih in fašističnih gesel. Umor politikov februarja 1936. ni nicesar spremenil na položaju. Že itak velik vpliv vojske se je še bolj utrdil. Novo ministrstvo, ki ga je sestavil polegih in mučnih pogajanjih Hirota, je moral vojski obljubiti, da bo upoštevalo vse zahteve glede novih kreditov za oboroževanje. Razen nekaj neprijetnih koncessij militarizmu, je veliki kapital ohranil svoje pozicije. Bogate japonske rodbine so si oddahnile, ko je bil upor zadušen. Vedele so, da bi moralno po načrtu zarotnikov slediti iztrebljenje največjih denarnih mogotcev Japonske. Odslej je vojska velikokrat hodila svoja pota brez oziroma želje vlade. Ukrepni japonski oficirjev na Kitajskem in v Mandžuriji so velikokrat prav očitno dementirali izjave japonskih državnikov. V nepoznaju notranjih razmer Japonske, je svetovna javnost tak po stopanju tolmačila kot izraz neke posebne zahrtnosti in dvoličnosti japonske politike, medtem ko je to samo posledica japonskega militarizma.

Militarizem se je na Japonskem razvil v silo, ki grozi celo vzrasti čez glavo japonskemu velekapitalu. Videli smo, da stranki Sejukaj in Minseita stojita v službi kapitala. Voditelji obeh strank so ponovno z večjo ali manjšo odločnostjo zahtevali, da se izdatki za vojaške sile zlasti z budhistično sekto "Ničeren". Razmahnile so se zlasti od 1. 1930., ko je japonski imperializem zbral sile za pohod v Mandžurijo. Najvažnejša med njimi je stranka Seisanto, ki je za doseg svojih ciljev odobravala tudi individuálni teror. Smarta, da bo Japonska ozdravila, če izbere 3 vrste ljudi: politike, korupcije, uradnike in milijonarje. Njen vpliv je precejšen, ker vzdržuje zelo teme stike z mlajšim oficirskim zborom. Največ pristašev dajo fašizmu malomeščanske množice. V nasprotju z drugimi deželami veliki kapital na Japonskem finančno ne podpira fašističnega pokreta. Čemu tudi, saj je imel dosedaj samo dobre izkušnje s parlamentarizmom! Iz fašističnih vrst izhajajo številni politični umori in atentati. Maj 1932. je bil umorjen pravosodni minister Inukai. Fašistični pokret je bil takrat tako močan, da so morale stranke pristati na nadstrankarski kabinet vikonta Saita. Iz fašističnih in vojaških krogov je tudi izšla gonja proti profesorju Mitobi. Ta je namreč že pred leti napisal slovečje državnopravno delo, v katerem imenuje cesarja vrhovni organ države. Dolgo časa se ni javil nikak protest proti tej organski teoriji, tudi dvorski krogi niso našli na njej nicesar pojavljivega. Ko pa je vojska l. 1931. začela osvajati Mandžurijo in je v naslednjih letih prodrala naprej, ne da bi se zmenila za mednarodne konflikte, ki bi lahko na-

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)
washingtonskem uradu civilne obrambe.

Po diplomatskih informacijah je soditi, da postane Hitlerjeva "Nova Evropa" meso na dunajski konferenci, ki jo misli Hitler sklicati letos v zgodnjem jeseni, ko bo, kakor Nemci trdno pricakujo, Rusija porazena. To zborovanje bo eden večjih delov že dolgo napovedane Hitlerjeve mirovne ofenzive. Konference se bodo moralno udeležiti vse dežele, ki so pod nemškim gospodstvom, in pa vse preostale neutralne države, če jih bo še kaj takrat. Po načrtu, ki ga je izdelal nemški dvetičnik Roland Freisler, bo Rusija uključena v krog evropskega gospodarskega sistema in v vsaki premagani deželi bo postavljen vlad, ki bo imela največ zaslombe med ljudstvom, a bo še vedno moralna takoj plesati, kakor ji bo godel Berlin.

V Washingtonu se čudi, zakaj ne imenuje predsednik Roosevelt generalnega solictorja F. Biddle za načelnika pravosodnega tajništva, kakor se je to pričakovalo, brzko je bil Jackson imenovan za člena zveznega vrhovnega sodišča. Po najnovejših informacijah, ki so na razpolago sedajočih Rooseveltovih dokumentih, se je Roosevelt ne imenuje predsednikom, zato je predsednik Roosevelt se ni odločil v tej zadevi, ker misli, da ima Biddle sicer vso potrebno sposobnost, a ni pa posebno dobro zapisan pri kongresu. Posnemanje mož, ki bi gladko in brez zatikanja delovali s kongresom, je, kakor menijo mnogi ljudje, ena glavnih slabosti sedanjega Rooseveltovega kabinta.

Najzancaljivejša poročila kažejo, da je moralna med ruskim civilnim ali nevojaškim prebivalstvom se vedno nepriskakovano dobra.

V navzkriju z nek

IGNAZIO SILONE:

FONTAMARA

ROMAN IZ FAŠISTOVSKIE ITALIJE

Z avtorjevem dovoljenjem prevedel TALPA

(Nadaljevanje.)

šele sedaj smo zapazile v nekem koncu trga vodnjak. Vse smo planile nanj. Bil je praveti napad. Vse smo bile žeje, toda vse naenkrat nismo mogle piti.

Marietta je zahtevala, da mora radi nosečnosti prva piti, česar ji pa nismo priznale. Po dolgem prervjanju in suvanju je končno vendarje nastal red. Najprej je pila Giuditta Scarpone. Potem Fornara. Nato neka deklica z gnoječimi se ustnicami. Hotele smo, da bi prišla poslednja na vrsto, toda oprijeli se je vodnjakovih cevi in ni nikakor hotela zapustiti mesta. Potem je hotela piti Marietta, tedaj pa je voda nenašla nehalo teči.

Moral je biti kaka motnjava. Čakale smo, a vode ni bilo. Vodnjak je usahnil. Že smo nameravale oditi, ko nas je plukanje vode zadržalo. Zopet je tekla. Pričelo se je novo prervjanje. Nov preprič. Dvoje delke se je zgrabilo za lase. Končno smo se vendarje razvrstili. Toda nenašoma je zopet izmanjkalo vode. Čakale smo nekaj časa, toda vode ni bilo.

Tole ponasanje vode je bilo res čudno. Pri studencu ob vhodu v vas se kaj takega ni nikoli pripetilo.

I drugega konca trga sta nas neki lovec in urar smeje opanovala.

Mogoče se bo zdele neumno, da izgubljam čas s pripovedovanjem te malenkosti, kajti pozneje so se dogodili važnejši dogodki. Toda tiste vode, ki se je naši želji zmeraj umikala, kar ne morem pozabiti. Bilo je takole: ker ni voda tekla, smo odšle od vodnjaka, ko pa smo odhajale, je znova pritekla. In tako se je zgodilo trikrat ali štirikrat. Približale smo se in takoj je voda izginila, vodnjak je usahnil. Odšle smo in voda je znova začela teči, v vodnjaku je pljuskalo. Zeja nas je mučila, a piti nismo mogle. Le od daleč smo smeles gledati uteho. Komaj smo se približale, je že znova izginila.

Ko je voda četrtič nehalo teči, je prislo okrog deset karabinjerjev, ki so nas obkolili in vprašali, česa želimo.

"Želimo govoriti s sindakom."

"S sindakom?" je zakričal voditelj patrulje. "S sindakom?... Kaj ne veste, da sindak ni več?... Kedaj boste že doumeli, da se sindak imenuje danes podesta?"

Nam je bilo prav vseeno, ali se imenuje občinski predstojnik sindak ali pa podesta. Toda za izobražene ljudi je morala biti to velika razlika, sicer bi se uradnik pri našem vprašanju ne smejali toliko in karabinierski stotnik bi ne postal tako divji. Pametni ljudje so često zelo čudni in se strašno vznemirajo radi malenkosti.

Končno je stotnik štirim karabinierom zaukazal, naj nas peljejo k podestu. Dva sta šla pred nami, dva za nami. Na cesti so ljudje drug drugemu vzhlikali in se norčevali iz nas z besedami in pačenjem, kakor so se pač prebivalci večjih krajov, zlasti rokodelci, zmeraj norčevali iz kafonov.

S karabinieri smo šle po glavnih cesti in smo preprečkale nekaj uličic. Tako smo prispele pred hišo prejšnjega sindaka dona Circostanza; toda na naše veliko začudenje so šli naši vodniki mimo hiše. Močno smo se čudili, da don Circostanza ni bil več občinski predstojnik, in smo menile, da nas bodo karabinieri peljali k hiši dona Carla Magne. Toda tudi mimo njegove hiše smo šli. Hodili smo dalje in dalje in prispele kmalu izven mesta, med vrtove.

Rekle smo si, da se karabinieri norčujejo iz nas. Občinski predstojnik je pač samo don Circostanza; bil je pred vojno, med vojno je bil, po vojni je postal. V tistem kratkem času,

BEGUNKI IZ FRANCII

Gornja slika predstavlja zgodbo iz sedanje vojne in le moj besed je potrebnih, da se dokaze, zakaj se zavezniki — Avstralija, Belgija, Anglija, Čehoslovaska, Slobodna Francija, Grčija, Luksemburška, Nizozemska, Norveška, Poljska, Jugoslavija in Rusija pa Združene države ameriške — borijo proti nasilju in za svobodo sveta. Otroka na gornji sliki sta francoski begunki, ki sta izgubili svoje starce in čakata sedaj, kje jima bo odkazan in določen nov dom — dom, ki bo sirotišče.

Po mnogih ovinkih smo prispele do opekarne. Tam smo našle okrog dvajset delavcev in nekaj voznikov, ki so vlačili opeko. Toda impresarija ni bilo tam. Rekli so nam, da je bil še pred kratkim tu, nato pa je zopet odšel. Mogoče je v električni žagi, mogoče je pa tudi od tam že odšel. Bolje bi bilo, da bi ga iskale pri žagi. Toda do tja je daleč...

Nismo vedele, kam naj gremo, in smo neodločeno obstale sredi ceste, sredi močno zapršene ceste. Vročina je kar prisikala. Prah nam je silil v oči. V umazanjih, sivih laseh, s prasnim zombi, utri in prsi naš je bilo težko prepoznavati. Lakota in žaga sta nas izčrpali.

"Ti si vsega kriva!... Prekleta!... Prekleta!..." se je začela Lisabetta Limona dreti nad Sorcanero.

To je bilo znamenje za splošen napad. Zena Pontija Pilata si je izbrala mene:

"Ti si me vlekla sem... Saj nisem marala iti, imam doma dovolj dela in sploh ne utegnem; prav nič mi tudi ne ugaša, gizdavo postopati po mestnih ulicah!"

Guiditta Scarpone in Cannarozzeva hči sta se vlekli za lase in sta se končno valjali obe po tleh. Maria Grazia je prisla na pomoč drugi, toda Rechiuta se je vrgla na prvo, končno pa so pristale vse štiri na cesti v oblačku prahu. K sreči je bilo kričanje močnejše kakor udarci, ki jih je vsaka delila in dobivala. Zlasti je kričala Sorcanera, ki je bila zagozdena med ženo Michela Zompe in Limono in se drala, kakor bi jo pekli na ražnu, čeprav je izgubila samo nekaj las in so ji raztrgali novi predpasniki. Sele, ko so opekarneški delavci posegli vmes, se je tepeč končal.

"Prav napak je bilo, da smo sledile tej coprnici," je rekla Limona, kazoč na Marietto, ko so se pomirile. "... Saj impresario prav gotovo ni zaukazal, naj prelože potok! Čemu smo le priše sem?"

Po mišljenu karabinierov je bila impresarijeva moč neomejena. On je bil banka, on je imel na razpolago delavnico za bankovce. Domači trgovci so se začeli pred njim tresti. Vkljub temu pa se nam le ni posrečilo doumeti, kako je mogel postati sindak ali podesta — kar pomeni za nas isto.

Zenske so pometale dvoriščevile; komaj so nas zagledale, so odhitele po Rosalijo, impresarijevo ženo. Nastopila je kakor furija. Bila je že precej pripetna, mestno oblečena gospa; njena glava je bila podoba na glavi ptice roparice in je tičala na dolgem, suhotnem vrata.

"Proč!... Proč!... Proč!... nas je nahrulila. "Kaj pa hočete? Kaj nismo več gospodarji! Javni hiši?... Kaj ne veste, da danes slavimo?... Čez eno uro se prične slavnost imenovanja. Kolikor vem, vas ni nihče povabil!... Izginiti. Mogača moža ni doma, in ko pride, se ne bo utegnil z vami kvartirati... Pojdite v opekarne, če že hočete na vsak način z njim govoriti."

Karabinieri so nam pokazali pot in odšli.

(Dalej prihodnjek.)

Pravo borbo so vedno vodili le mladi in bedni ljudje!

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Nedavno se je oglasil pri nas Tone Udovich iz La Salla. Naročil je članskih znakov za klub št. 3 JSZ in ob enem izročil 14 naročnin.

"Večni popotnik" Tone Jančikov v metropoli je prejel ultimatum, kar je nevarna reč. Poslali so mu ga čikažani z začetkom, da se mu v prihodnjem izkazu, do katerega je še teden dni časa, ne bodo pustili prekotiti. Vojna sreča se kaj pada vzlje temu lahko obrne v njegov prid, a se še nič ne ve, kdo bo navsezadnje izpadla. Kar poglejmo na razna bojišča, pa boste razumeli, kaj mislim. A k stvari. V čikaškem okraju je dobil od prejšnjega seznama sam upravnik 34½ naročnin, med njimi več novih. John Rak, Joe Oblak in Angela Zaitz pa vsak po dve. Klub št. 1 JSZ je prispeval v tiskovni sklad Proletarca od prebitka svojega piknika, ki se je vrnil 22. junija v tiskovni sklad Proletarca vsoto \$150.

Tudi v državi Colorado ima

ta list še mnogo prijateljev.

Ko je v prijaznem letovišču Rye, nedaleč od Puebla in Walsenburga, vršila dne 27. julija predstitev zvezne coloradskih društva, se zanje zanimajo pri nas ženske prav toliko kakor moški. Pri dedičinah in zadavah, ki se tičejo posesti, zmeraj one odločajo. One branijo družinsko posest, se pogajajo s podložnimi, izplačujejo mezdo, dočajo cene blagu. Ogorčeno branijo posestvo, ki so ga dobile za doto, in spravijo vsaj del tistega, kar si pridobi mož, pred njegovimi špekulacijami in dolgo na varno. Kar se dona Carla Magne tiče, je bilo vsem znano, da bi brez žene že davno zapravil vso svojo posest, kajti bil je vetrnjak, igravec, pozer v pjanec. Tisti odgovor, ki ga je dekla zmeraj ponavljala, je bila samo zvijača, ki si jo je gospodinjica izmisnila. Toda zmerom pripravljena pomagati listu. Sta tudi člana at large JSZ.

Prej nekaj dnevi se je oglasil v uradu Joško Owen iz Clarendon Hillsa, Ill., poravnal na vstopnice zadnjega piknika za Proletarca, prispeval dolar v tiskovni sklad in plačal članarino pri klubu zase in soprogom Mici.

Iz Bridgeporta, O., je postal dve novi naročnini Jože Snov, provizijo pa poklonil v tiskovni sklad, dasi je do tam kjer je dobil najbrž požgal za več kot toliko gasolina. Toda Jože se zaveda, da tudi Proletarci rabi "gasolina" (v podobni kolorjev), pa storiti v ta namen kolikor največ more. Praviti, da mu je žal, ker ne more več na pot za list, kot je to delal pred leti. Ovira ga delo in pa bolzen hčerke Friede, ki je že dolgo mesecov pod zdravniško oskrbo. Bila je že na par operacijah. Zdravje se ji le počasi vrača. Mi ji želimo vse najbolje, da bi bila kmalu čila in zdrava. To bi pomenilo tudi za Jožeta manj skrbi in tuge.

Iz Sharona, Pa., je postal Jože Cvelbar 1 naročnino in dolgo v tiskovni sklad.

Naš vztrajni zastopnik na Elyju, Minn., John Teran, je postal dve naročnini Jože Josephine Jontez. Njen prispevek je omenil v svojem dopisu že Frank Barbic, kateremu ga je izročila, on pa ga postal na določeno mesto. Jože Kunčič je prispeval v tiskovni sklad \$2, ker se ni mogel udeležiti piknika klubu št. 49 JSZ. Njegovoto vsoto je postal uradu Ivan Jontez. Anton Jankovich je postal 19 naročnin na Proletarca in pa še par "copakov" k Tomšičevemu predlogu. Dalje je postal eno petaco v tiskovni sklad Ivan Babnik (Cleveland), Jože Durm na \$3.50, ki jih je zbral med somišljeniki.

Iz Witta, Ill., se je oglasil dolgoletni naročnik Proletarca Luka Podbregar. Obnovil je naročnino za celo leto in postal dolar v tiskovni sklad.

Iz East Helene, Mont., se je po dolgem času oglasil Jože Mihelich.

Poslal je 6 naročnin in \$2.60 podpore listu.

On je prispeval svoj dolar na predlog "ta velikega" Toneta.

Tako smo izvedele, da si je

pred tednom dni pridobil tista

znamenita zemljišča, kamor

naj bi bil speljan fontamareški

potok, impresarijo na nizko ceno

in \$2.60 podpore listu.

Pravcati ropar je,

je rekel. "To je vendar protipostavno! Ce bo še nekaj let tu, nas

pa pri živem telesu počrl, z našimi hišami, našo zemljo, našimi gozdovi in našimi goricami vred.

Vse bo razgnal... S svojo hudičevno banko nas bo spravil na beraško palico... in končno nam še miločine ne bo dal..."

Tako smo izvedele, da si je

pred tednom dni pridobil tista

znamenita zemljišča, kamor

naj bi bil speljan fontamareški

potok, impresarijo na nizko ceno

in \$2.60 podpore listu.

Pravcati ropar je,

je rekel. "To je vendar protipostavno! Ce bo še nekaj let tu, nas

pa pri živem telesu počrl, z našimi hišami, našo zemljo, našimi gozdovi in našimi goricami vred.

Vse bo razgnal... S svojo hudičevno banko nas bo spravil na beraško palico... in končno nam še miločine ne bo dal..."

Tako smo izvedele, da si je

pred tednom dni pridobil tista

znamenita zemljišča, kamor

naj bi bil speljan fontamareški

potok, impresarijo na nizko ceno

in \$2.60 podpore listu.

Pravcati ropar je,

je rekel. "To je vendar protipostavno! Ce bo še nekaj let tu, nas

pa pri živem telesu počrl, z našimi hišami, našo zemljo, našimi gozdovi in našimi goricami vred.

Vse bo razgnal... S svojo hudičevno banko nas bo spravil na beraško palico... in končno nam še miločine ne bo dal..."

Tako smo izvedele, da si je

pred tednom dni pridobil tista

znamenita zemljišča, kamor

naj bi bil speljan fontamareški

potok, impresarijo na nizko ceno

in \$2.60 podpore listu.

Pravcati ropar je,

je rekel. "To je vendar protipostavno! Ce bo še nekaj let tu, nas

pa pri živem telesu počrl, z našimi hišami, našo zemljo, našimi gozdovi in našimi goricami vred.

Vse bo razgnal... S svojo hudičevno banko nas bo spravil na beraško palico... in končno nam še miločine ne bo dal..."

KRITIČNA MNENJA, PEROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

V "Enakopravnosti" je čitati sledete poročilo:

"Poroča se, da je slovenski komite za demokracijo (The Slavic Committee for Democracy), ki je bil nedavno ustanovljen v New Yorku, te dan imenovan Clevelandsko rojko Anthony J. Klančar za člana svojega narodnega svetovalnega odbora. Nameno te organizacije je voditi kampanjo širou deželo, da bi se združilo 10,000,000 ljudi slovenskega pokolenja, naštejajočih se v Zedinjenih državah, ki bi stremeli za tem, da bi se v doglednem času moglo ustanoviti neodvisno slovensko federacijo v Evropi, katero ameriške bi bile slične ideje, in principom ameriške republike pa, podlagi, pravice demokrata."

Mi nimamo ničesar proti temu, da je "slovenski komite za demokracijo" imenovan Klančar za člana v enega svojih odborov, ker vemo, da bi nič ne pomenilo, če bi tudi imeli kaj proti takim stvarim.

"Slovenski komite za demokracijo" sam pa nam je velikanska uganka ne samo zato, ker ne vemo, kaj tiči za tem gremom presvetne demokracije, nego tudi zato, ker nam nikdar ne gre v glavo, kako bo omenjeni komite pridobil vseh tistih petnajst milijonov ljudi slovenskega pokolenja za reč, ki je tako daleč od nas in tako zavita v skrivnost.

Karkoli je slovenskega, je ponekod še vse v božjih rokah in najbrž tudi zgornji omenjeni komite ni posebno dalec od njih.

Jerič, ali kdo je že pisal tisto reč v eni zadnjih številk "A. S.", se je zelo hudo zavzel za katoliške šole v deželi, ki ima stotek boljševikov ljudi v zavode za svojo mladino.

Kdor pošilja svoje otroke v katoliške šole, jih prikrjaš v marsiščem doberem in koristnem, mora se posebej plavčati za vzdrževanje tistih nepotrebnih šol in cerkve, ki jih vodi, ter se sploh brigati za vse, kar je cerkevnega.

S praktičnega in duševnega stališča ni pametno pošiljati otrok v katoliške šole, ki jim je predvsem za to, da vcepljajo otrokom trapaste nauke v mlađa srca in naredijo ubogljive in poslušne podpornike katoliške cerkve iz njih.

Škofje, nadškofje, kardinali, papež in vse drugo, kar morajo katoliški ljudje vzdrževati za prazen nič, so preneseno drag sport. Zato je treba šol in mladine. Drugo pride potem kakor po "žnori".

Unijeki uradnik Caldwell je imel lepo, udobno in fletno življenje. Vozaril se je s svojo ženo, svojimi otroci, svojo žalito in mnogimi drugimi osebami z letalom na solinčno Florido, ki

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA, DESET ČLANOV (1C) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrto leto; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

**2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois**

NORVEŽKA POD PREKIM SODOM

Izmed okupiranih dežel povroča Nemčiji največ odpornosti Norveška. Vted tega je nad njo proglašil Hitler obesno stanje. Na gornji sliki je udejni norveški kralj in skupina njegovih podanikov.

ta prej tako gobezdavi kričač potuljenemu molku.

Ko je Hitler raztrgal nenačudalni pakt, ki ga je bil sklenil s Stalinom, ter postal svoje bliskovite sile na Rusa, so naciji bahato govorili v frazah, kakor n. pr. "vse gre kakor namazano", "vse natanko po načrtu" itd.

Zdaj, ko besni vojna furija že več kakor šest tednov po ruskih stepah in močvirjih, ne gre več kakor namazano in tudi ne natanko po načrtu. Namesto tega priporoveduje Hitlerjevi glasnikom o trdovratni odpornosti ruskih čet in bajk o uničevanju celih ruskih divizij prihaja več in več v svet, med tem pa se navdušuje za slovanstvo iz znanih jezuitskih nagibov.

preiziranje. O kakem gusarskem naredcu s par milijoni na severu se piše dan za dan — o Slovanih se ni pisalo nikoli dosti. In še isto, kar se je je bilo same ponizevamo."

Frank Kerže je slika vnet Slovan, cesar mu človek ne more zameriti, niti ne prepovedati, med tem ko je fajmošter Trunk član črne internacionale, ki je še vedno gledala Slovane po strani. Zato je ta duhovnik ali nepraktičen katoličan ali pa se navdušuje za slovanstvo iz znanih jezuitskih nagibov.

Maščevanja nad pristaši Socializma v bivši deželi enakosti in bratstvo

(Nadaljevanje s I. strani.)

da bi se izvedel politični preverat na Francoskem. To organizacija je pred štirimi leti razkrinkal Dormoy, ki je bil tedaj notranji minister. Zato samo so cagoulardi smrtno sovražili Dormoya ter prezeli na prložnost, da ga uničijo.

Ko je bil Peyrouton notranji minister, je ustanovil posebno mesto glavnega policijskega nadzornika, ki je imel paziti na člane "surete" glede njihove "politične zanesljivosti". To novo službo so poverili Metonieru, ki je bil poprej inženir pri tvrdki Michelan. Motonier je bil tisti, ki je v 1937 organiziral poskušeno eksplozijo v glavnem stanu kovinarske unije v Parizu.

V zadnjih mesecih je bila Metonierova tajna organizacija v temih stikih z Doriotovo skupino, ki lahko brez strahu pred postavo počenja svoja strašna grozodejstva.

Dormoy med prvimi v morilnem imeniku

Marx Dormoy je bil brez vsega dvoma na vrhu terorističnega imenika radi svojega prejšnjega delovanja in radi tega, ker je bil sedaj nevaren vichyjskemu režimu.

Dormoy je bil mož čistega značaja in na dobrem glasu pa izredno pogumen. Zato je užil veliko popularnost širok po Franciji. Posebno pogumnost je kazal med časom, odkar je prisla vichyjska vlada na krmilo. Glasoval je proti ustanovitvi Petainovega režima v senatu ter je bil eden tistih, ki so zasnovali tajno organizacijo lokalnih republikancev po odprtavi republike.

V septembri lani je bil aretiran. Čez par mesecov potem so ga izpustili na prostost, ker niso imeli nobenih dokazov, da bi ga mogli še dalje obdržati v zaporu, nakar se je nemudoma zopet lotil svojega političnega delovanja.

Sedaj je še prezgodaj, da bi govorili o njegovem delovanju v konkretnih besedah, ali lahko pa rečemo že sedaj, da je njegova "nasilna smrt" hud udarec za vse tiste, ki delujejo za vzpostavitev in obnovitev svobodne Francije.

Wood snubi Coughlinove privrzence

Clanji Coughlinove organizacije "Socialistische Pravice" so dobrodošli v vrstah tistih, ki se upirajo Rooseveltovi zunanjim politikam. Rakor sta se izrazili njihini vodilni osebi — generali Eddie Wood in ga Burton K. Wheeler, ki je žena zveznega senatorja. Ki je žena zvezne.

Torej razvidno iz pisanja v eni zadnjih številk Coughlinove uradne revije "Social Justice", kjer sta objavljeni pismi, ki sta pisani omenjeni osebi dvema pristašema radijskega duhovnika.

Tistim, ki so v politiki doma, se zdi pismo ge. Wheelerjevo zelo važno, ker vedo, kako silno vpliva ga. Wheelerjeva na politično nagibanje svojega moža, na zveznega senatorja Wheelerja.

Sile zvezne administracije vedo to, ali se doslej že vseeno niso poslužile tega orožja proti senatorju iz Montane. V zadnjih mesecih so nekateri kolonarji in pisatelji revij začeli kazati na to, kako učinkuje na ameriško mednarodno politiko neizmerna mržnja, ki jo gojijo Wheelerjeva do Roosevelt.

Pismo, ki ga je ga. Wheelerjeva pisala nekemu coughlinovcu, se ima za značilno in važno stvar tudi zato, ker je bila ona med tistimi, ki so organizirali in ustavili gibanje z imenom "America First".

Ga. Wheelerjeva piše v tem pismu: "Gibanje "America First" ni nikoli imelo ničesar ne proti Coughlinovim pristašem in ne proti katerikoli drugi verski skupini." Na drugih mestih v isti številki omenjene revije se imenuje sedanjem protinacističnim pokretu "židovska vojna" in vlasta Združenih držav se zdi temu pisu naklonjenega Zidom. Se drugod je senator Wheeler pohvaljen za svoje sejanje delovanja.

To potrjuje, kakor se zdi, poročila iz poučenih washingtonskih krogov, da so se jeli judovski uradniki in podporniki komiteja "America First" cutiti nekam tuje in so bili napovedani izstopiti vsled mržnje, ki se je pokazala pri nekaterih zelo delavnih voditeljih do njih in vsega židovstva. Dva mlada izolacionista, ki sta bila v gosteh pri Wheelerjevih, sta se par ur počutila kakor na žerjavici, ko je neka poljska plemeščina tamkaj kovala Hitlerja v zvezde in se znašala nad židi vprilo Wheelerja in njegove žene.

Sedaj ima duhovnik Coughlin dokaz za to, da so njegovi pristaši s celokupnim članstvom Krščanske fronte vred dobrodošli v vrstah tistih, ki so proti Strabane ter se razveselite pod milim nebom sredi svojih prijateljev in znancev! Boste močno pripravno postreženi v vsakem oziru.

Zaradi teh klubov in na prednega razvoja, ki je potreben nam vsem, apeliram na vas

nik je stara slovenska in na predna korenina sodr. Ludvik Medvešek, ki se je pred štirimi meseci močno poškodoval. Poleg drugih poškodb mu je tudi zlomilo nogo.

Ko sem bil pred par dnevi pri njem na obisku, mi je plača naročnino Proletarca kar za tvele leta ter obenem odrinal še en copak drage volje. Med pomembkom mi je zaupal, da mu gre bolezni sedaj že na bolje. In izrazil mi je svoje upanje, da bo v septembri že zdrav. On je član soc. kluba št. 49 J. S. Z., potem društva Slovana št. 3 S. D. Z. in društva Napreja št. 5 SNPJ. Bil je tajnik tega društva že čez petindvajset let, razen sedaj za časa svoje bolezni. Zdaj je tajnik njegov sin John.

Resnica je, da pogrešamo Ludvika, ker je bil poprej vedno povsod v naprednih vrstah zelo delaven in agilen. Pa točen kakor ura. Kar je on obljubil, je tudi točno storil. Da, točno. In njegov sin Milan, ki je član nadzornega odseka pri Slovenski narodni podporni jednoti, je prav njegov tip. Pruden in aktiven kakor čebela vsepovsod v naših naprednih stavbeh. In nič kakor prav je, da imamo takega človeka v glavnem uradu SNPJ. Mi zato želimo, da ostane tamkaj tudi še zanaprej, ker je koristen in potreben. Naj se tu prisrčno zahvalim Ludviku za copak, ki je že odposlan v urad našega Proletarca. (Točnost je ena najlepših in najboljših človeških navad.)

Ko čitam kolono "Glasovi iz našega gibanja", me veseli, ko vidim, kako prihajajo od vseh strani copaki listu Proletarca in Tonetovemu predlogu v podporo. S pozdravom Anton Jankovič.

Canonsburgu v naznani

Strabane je sedaj na vrsti s piknikom dveh kulturnih klubov. Prvi piknik se vrši za dramatični klub "Sočo" dne 10. avgusta po drugi uri na nedeljo popoldne. Na Tonetovem predlogu v podporo. S pozdravom Anton Jankovič.

To potrjuje, kakor se zdi, poročila iz poučenih washingtonskih krogov, da so se jeli judovski uradniki in podporniki komiteja "America First" cutiti nekam tuje in so bili napovedani izstopiti vsled mržnje, ki se je pokazala pri nekaterih zelo delavnih voditeljih do njih in vsega židovstva. Dva mlada izolacionista, ki sta bila v gosteh pri Wheelerjevih, sta se par ur počutila kakor na žerjavici, ko je neka poljska plemeščina tamkaj kovala Hitlerja v zvezde in se znašala nad židi vprilo Wheelerja in njegove žene.

Sedaj ima duhovnik Coughlin dokaz za to, da so njegovi pristaši s celokupnim članstvom Krščanske fronte vred dobrodošli v vrstah tistih, ki so proti Strabane ter se razveselite pod milim nebom sredi svojih prijateljev in znancev! Boste močno pripravno postreženi v vsakem oziru.

Zaradi teh klubov in na prednega razvoja, ki je potreben nam vsem, apeliram na vas

vse zavedne, da si ta dva dneva, t. j. 10. in 17. avgusta, rezervirate za v Drenikov park. Za oba kluba, Marko Tekavc, tajnik.

Klub št. 1 JSZ

zabi članstvo in druge prijatelje, ije na izlet, ki ga priredi v nedeljo 24. avgusta na znani "kranjski hribček" v Willow Springs, tik nad Skavicevimi vrtom.

Pridite vse! Povabite s sabo prijatelje in znance!

Seja kluba št. 27 JSZ n izlet Zarjanov

Cleveland, O. — Seja kluba št. 27 JSZ se vrši v petek 8. avgusta ob 8. zvečer v navadnih prostorih. Pozivam vse sodruge in sodružice, da se je udeleže v polnem številu.

Zarjan prirede svoj članski izlet v nedeljo 17. avgusta v Cedar Point. Od tu se odpeljejo ob 9. zjutraj in sicer iz pričetnika na 9. cesti. Vožnja v oba kraja stane \$1.25. Kdor hoče potovati z nami, naj se pričasti pri Zarjanu v četrtek na phevki vaj v starem poslopju SND. Cedar Point se nahaja na otoku blizu Sanduskyja. Bo obilo zabave in prijetna družba. — Tajnik.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

XIX. IZKAZ

Na predlog Antona Tomšiča iz Oaklanda, Calif., in na apel upravnika so se zadnji teden odzvali sile organizacije in posamezniki:

Walsenburg, Colo. Nabral Frank L. Tomšič po seji coloradske federacije Ameriške bratske zveze. Prispevali so \$1: Margaret Gerl (Trinidad), Joseph Vičič (Morley) in Frank L. Tomšič, Walsenburg; po 50c: Math Karsich (Trinidad), Jack Prunk (Starkville), in Joseph Brzina (Morley); skupaj \$4.50.

Pueblo, Colo. Nabrali v Rue-u ob pohodni coloradske dneva društvo SNPJ Frances Pogorelec. Prispevali so \$1: John Zupančič (Višnjan), Edward Tomšič in Ignac Urban; po 50c: Geo. Stiglich, Steve Sagan, Frank Pogorelec, Andy Spendov, Jack Frelih, Louis Shuster, Louis Korosec, Frank Star, Anton Medved, Blaž Kričer, Peter Geshel in Jos. Slavec; po 25c: Mike Lisac, Frank Zajec, Mike Pogorelec, Mike Gabrijan, Mary Horečnik, Peter Erčul, John Stonič, Jack Pogorelec, Frank Klun, Andrew Milavec, Nick Radovič, Valent Maher in Frank Shuster. Frank Kostanek 15c; Alfonz Kochevar 10c, skupaj \$12.50.

Rye, Colo. Prispevali na predlog društva SNPJ Mike Pogorelec \$10c; Blaž Strovas (Walsenburg) \$1; Agnes Fajdiga (Leadville) \$1, skupaj \$4. (Prejela in izročila Angela Zaitza.)

Milwaukee, Wis. Po \$1: Terezia Kaitna, Fran Ernež in Louis Ambrožič; Anton Kramar 50c, skupaj \$3.50. (Poslal Louis Borbarich.)

Bridgeport, O. Joseph Snay 75c.

Cleveland, O. Ivan Babnik \$5.00.

Sharon, Pa. Josephine Cvelbar 40c;

po 30c: Frank Kramer in Jos. Cvelbar, skupaj \$1.00. (Poslal Joseph Cvelbar.)

Zdaj se jim hlače tresejo

Ko je začel Hitler lomastiti po Evropi ter spravljati pod svojo tolovske pete deželo za deželo tamkaj, je velika večina ameriškega meščanskega tiska cinično zrla na tisto razbojniško početje, kakor bi bilo vse to nekaj povsem naravnega. Niti en list ga ni označil za to, kar je. Niti en list mu ni dejal, da se ga drži kri nedolžnih žrtev, čeprav jih je na milijone, ki so obležali v mlakah človeške krvi po krvidi tistega podivljanca — po krvidi verolomnega Hitlerja in njegovih psov, zbirajočih se pod krvavo zastavo nemške tajne policije, ki se imenuje Gestapo. Niti eden od vseh tistih listov ni vzkliknil: "Kaj bo, kaj bo, če se ta pesjan ne ukroti!"

Predsednik Roosevelt je že tedaj povedal našemu ljudstvu, da je Hitler nevarnost, ki ogroža tudi našo deželo in cel svet. Naše časopisje se je zato naravnost norčevalo iz njega ter ga psovalo z vojnim podpihovalem, ki si na vso moč prizadeva zaplesti Združeno države ameriške v evropsko pretepanje in pobiranje, in mnogi listi so vsaj med vrsticami že že ne kar odprto kazali nekakšno zadivljenost nad "sijajnimi" uspehi Hitlerjeve vojne mašine pa veliko občudovanje do njega samega, cesar obojega jim nič zmanjšalo dejstvo, nepobitno dejstvo, da prinašajo tisti "sijajni" uspehi njegovega peklenškega orodja vsem podjarmljeni ljudem grozno trpljenje pa strašno duševno in telesno sužnost. V svoji nepojmljivi zadivljenosti niso utegnili pomisli, kako bi bilo tukajnjemu ljudstvu, ko bi ga zadela enaka usoda, kar se prav lahko zgodi, če ne bodo Hitlerjevi nadutosti peroti še o pravem času pristrižene in njegova vojna sila uničena.

V svoji kratkovidnosti so zašli celo tako daleč, da so prav po rovtarsko kričali nad predsednikom Rooseveltom, naj vendar malo potolaži Hitlerja ter mu ponudi oljko in vejico, ne da bi pomisili na to, da se ta nemški nasilnik toliko zmeni za svojo dano besedo kolikor za lanski sneg, kadar je to v njegov prid.

Se od daleč jih ne skrbi, kaj bo, če premaga Hitler še Anglijo in tako zagospodari celi Evropi brez vsakršne omejitve in potem pa tudi celemu svetu. To jih ne skrbi prav nič, ker so pač v duhu in med svojimi vrsticami s Hitlerjem in njegovimi "sijajnimi" uspehi po tistih deželah, koder so mu petokolonski domaćini utri in kazali pot k nadvise lahkemu smagi, in po deželah, koder so morali radi svoje revščine in majomarnosti prepeljavati s počasno vprežno živino svoje kanone in se tako nikakor niso mogli kosati z njegovo motorizirano silo in neštetičnimi jatami zračnih pobijalcev.

Pa se je Hitler v svoji nadutosti in znani nemški trmoglavosti vrgel pred dobrimi šestimi tednimi na Sovjetsko Rusijo, o kateri je misil ves ameriški tisk, da jo bo njenih oboževani "ju-nak" žalostnega spomina pohrastil že kar v enem tednu. Toda njegovi "sijajni" uspehi niso več tako sijajni niti ameriškim listom. Nekateri so že tako nejevoljni, da v zadnjih par dneh vec ne prinašajo vesti z ruskega bojišča na prvi strani. Že ves čas, odkar se je nemška surovost spopadla z ruskim medvedom, se prav očito in jasno vidi, da je pretežna večina ameriškega tiska bolj naklonjena nacijem kakor pa sovjeto.

V deželi, o kateri se je toliko slabega govorilo in pisalo že dvajset let, ni prav nobenih petokoloncev, da bi Hitlerju že vnaprej utri in pripravili "zmagovito" pot v Moskvo. V deželi, ki jo je Nemec le zasmehoval, je naletel nemški ropar na obrambo, ki mu prejkone ostane v spominu vse žive dni. V tej deželi je naletel Hitler med neštetičimi narodi Sovjetske zvezne na takšno enotnost, ki mu bo morda vendarle pregnala vse vsejdo do nadaljnega ubijanja in uničevanja.

Tej enotnosti se čudi ves svet. Ni je pričakoval. Nasprotno. Misil je, da bodo kar cele republike prehajale v Hitlerjev tabor. In strašansko se je motil. Kajti rусki človek ljubi svojo zemljo nad vse in zato tudi rad žrtvuje za vse, kar ima.

Taka dežela je, če primerao pripravljena, neprmagljiva, dasi morda ni njenim ljudstvom po volji tisti, ki ji stoji na celu.

Ameriški listi so prejkone to izpoznali, pa so že v zelo velikem strahu, kaj bo, če zmagajo domoljubna ljudstva ogromne Sovjetske Rusije. V strahu se marsikomu zmeša um. In tako se je moral tudi tistim, ki pišejo vanje. Že samo ob misli na rusko zmago in nemški poraz se jim dela vse kar rdeče pred očmi, pa napovedujejo tako grozne reči, da se človeku, ko čita vse tisto, kar lasje ježijo — od strahu, da bi tisti pisci zares ne znoreli.

Poleg tega, da je sovjetska vlada še posebej poudarila pravico do narodnega obstanka in razvoja, ko je govorila o vzpostavitvi narodnih enot v Evropi po Hitlerjevem porazu, je se to dejstvo, da se ruska ljudstva baš sedaj bojujejo in junaško prelivajo kri za svojo zemljo, ne pa morebiti za nauke tega ali onega sanja.

Če zmaga v tem najhujšem in največjem boju, kar jih pozna svetovna zgodovina, Sovjetska Rusija, bo poražen Hitler in strata njegova peklenška vojna mašina. Z rusko zmago bo človeštvo rešeno najmalopridnejšega rokovnjača, ki ga je še kdaj videl svet. Z rusko zmago bo odpravljena nevarnost, ki ogroža cel svet in tako tudi Združene države ameriške.

Take zmage se mora veseliti vsak človek, ki ima količaj ekstovovanja v srcu in soli v glavi. Tisti, katerim se tresejo hlače pred njo, kažejo prav malo razsodnosti ter vidijo strahove, kjer jih ni.

Zvonko Novak.

KNJIZEVOST

"Mladinski list"

Izšla je avgustova številka "Mladinskega lista", ki ga izdaja Slovenska narodna podpora jednota za svoj naraščaj. Naslovna stran te številke ima sliko v živih barvah, ki je prav primerna za ta mesec. Vsebina je pestra in zanimiva ne samo za otroke, nego tudi za odrasle ljudi. V slovenskih spisih je opaziti Katko Zupančičev, Jurko Cvetkovo, Adolfa Kosa, Slavka Zajka, Toneta Selškarja, Stanka Pahiča, Jožeta Sternkega, Maro' J. Tavčarjevo, Viktorja Emeršiča in Ančiča, v angleških pa Louisa Benigerja in Mary Jugg. Opaziti je tudi

glasbeno delo "There's a Circle in Your Town", ki ga je zložila v besedah in notah Mary Jugg. Zdi se, da ni ta poskus slab, in zelo je, da ne ostane samo pred tem. Take stvari smo doslej vse premalo gojili in razširjali.

Videti je dokaj risib, ki so vse delo našega naraščaja, kar je zelo razveseljivo. Lepa risba razveselj oči in sreco.

Tudi dopisov izpod peresa članova in članic mlađinskega delka je došlo v angleškem jeziku. Včasih jih je nekaj tudi v slovenščini.

"Mladinski list" stane na leto \$1.50 in se naroča pri SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ruske avanture Napoleona Bonaparta

Zanimivo je čitati sedanje vesti z ruskih bojišč v zvezi z zgodovino o tem, kako je Napoleon Bonaparte vdrl v Rusijo leta 1812. Cela vrsta istih imen se že pojavlja — Vilna, Riga, Smolensk, Moskva itd. Zato se nam nikakor ne zdi napačno, če se pomudimo nekoliko pri zgodovini o avanturah Napoleona Bonaparta na Ruskem.

L. 1807. sta se Napoleon in car Aleksander I. sešla na nekem splavu na reki Njemcu pri Tilsitu ter podpisala pogodbo, ki je v bistvu razdelila oblast nad Evropo med ta monarha, ki je v bistvu razdelila oblast nad Evropo med ta monarha. Toda že čez pet let sta si bila v laseh. Napoleon je menil, da se Aleksander ne drži sklenjene dogovora, po katerem bi moral ruski car bojkotirati angleško blago v Evropi. Aleksander je jezilo, ker ni maral Napoleon datu Rusiji prostih rok za pograbljenje Carigrada.

Napoleon se je zavezal z Avstrijo in Prusijo zgodaj v 1812 ter začel zbirati največjo armado, ki je bila še kdaj zbrana tamkaj dotlej.

Napoleon vzel Moskvo

Njegova velika vojska je šteila 425,000 vojakov. Največ je bilo v njej kajpada Francozov, ali pridružilo se jih je dokaj Hollandcev, Nemcev, Italijanov, Poljakov in Švicarjev. Z njim staši na njenem desnem in levem krilu posebej avstrijska in pruska vojska pod Schwarzenbergom in Yorkom.

Junija meseca, 1812, je velika vojska prekoračila reko Njemen ter zavzela Vilno. Vojna se je začela.

Rusi so se pod poveljništvom Barclayja de Tollyja posluževali zelo premetene taktike. Umikali so se in umikali izvabljajo s tem francosko vojsko čimdalje globlje v Rusijo. O svojem umikanju so popolnoma opustosili svet.

Dne 17. avgusta so Francozje prispeli v Smolensk, ne da bi bilo prišlo še do kake bitke. Mesto je bilo popolnoma raz-

dejano od francoske vojske. Medtem je prevzel rusko veljstvo general Kutusov ter se sproprijel s sovražnikom dne 7. septembra pri Borodinu, ki leži le 70 milij južnozadpadno od Moskve. Francozje so zmagali tukaj. Toda ta zmagha ni bila še odločilna in na obeh straneh doživel težke izgube. Rusi so zapustili Moskvo in Napoleon je vstopil v tisto mesto, ki je bilo popolnoma zapuščeno. Le podgane, uši in zgubljeni psi so se pojali po mestu. Pa nekaj požigalcev so Rusi pustili tedaj v Moskvi, ko je zavzela francoska vojska dne 14. septembra, 1812.

Ali se bo ta zgodovina ponovila sedaj?

Tisti saboterji so začigli med sto dne 15. septembra tisto leto. Gorelo je štiri dni. Napoleon je ponudil Aleksandru premirje. Car je ponudil zavrnjal. Zapeljan od ruskega mehkega vremena se je Napoleon obešal okoli Moskve do 19. oktobra, nakar se je jel umikati proti Smolensku.

Zima ga je zasačila zgodaj v mesecu novembru in odtej na prej je bilo umikanje njegove velike vojske eno najzalostnejših in najnesrečnejših, kar jih še pozna zgodovina. Zima se je borila na ruski strani proti Francozom noč in dan. Rusi so se neprenehoma zaganjali v veliko vojsko ob straneh. Napoleon sam je zbežal v Pariz, kamor je dosegel dne 18. decembra, 1812. In še čez dolgo potem se je privleklo 40,000 komaj še živih vojakov od 425,000 vojčakov domov.

Ali se bo kaj takega primevalo tudi Hitlerju in njegovih veliki vojski, kateri se je pridružil tudi hrvaški, izdajalec Kavarnik? Tudi on se je dal zapejati megalomaniji ter navalil na največjega srca na svetu. Tudi on skuša ustavljati nove države ter deli krone raznim propalim članom zajednih dinastij. Nihče ne more prerokati v zvezi.

Njegov umik kaže, da je opozicija proti strankini kontroli že tako narastla tudi narodno, da bi bilo nemogoče ponovno izvoliti Kaufmana brez kakih take dramatične kretnje, kakršno je naredila prejšnji tedeni komunistom naklonjena narodna administracija.

Poroča se celo, da je predsednik ANG Donald Sullivan penudil ostavko, s čimer bi prešlo narodno predsedništvo avtomatično Miltonu Murrayju iz Detroita v roke.

Voditelji newyorské novinarske zveze so že poskusili pridobiti voditelje svoje opozicije za enotno fronto. To narodno in krajjevno odpoved imajo nekateri v nasprotnem taboru za prizadevanje, ki stremi za tem, da bi se razcepila protikomunistična propaganda širom po deželi in pridobila večino narodnega odbora pa službo izvršilnega tajnika za komunistom naklonjeno vodstvo na septembrskem splošnem glasovanju, ki bo izvolilo narodne uradnike.

CIO dobil v ožjih volitvah

Koncem julija so se vrstile med Ameriško delavsko federacijo in Kongresom industrijskih organizacij tako zvane ožje volitve za vprašanje, kdo se more pogajati pri McCormickovih tovarnah za izdelovanje poljskih strojev v delavskih zavodih v Chicagu.

Od 6,092 volilnih upravičencev je 5,505 oseb glasovalo. Od teh 5,505 glasovnic je 134 ali izpodbijanih, praznih ali pa neveljavnih. CIO je dobil 2,806 glasov, med tem ko je glasovalo za Ameriško delavsko federacijo 2,565 oseb.

Iz tega je razvidno, da je zmagal Kongres industrijskih organizacij.

V prvem glasovanju je ista organizacija odnesla zmago le z enajstimi glasovi.

Prepozno spoznanje

Poljaki in Rusi so spoznali še, ko je bilo prepozno, da bi bilo za oba naroda boljše iti složno v borbo proti Hitlerju, namesto da sta toliko let ruvarila drug proti drugemu in s tem odprla tretjemu rajhu vratna v zmage.

vati sedaj. Hitler je prav gotovo prestudiral Napoleonovo avanturo na Ruskem ter ukrenil vse potrebnö, da se obvaruje Napoleonove smole. Dan danšnji gre vse hitreje, kakor je pa šlo nekdaj. Toda eno je gotovo. Hitler ne bo dobil Rusije s polnimi gazolinskimi postajami, kakor je ni našel Napoleon s krmom za svoje konje.

Plesalec na vrvi

Oče in sin se pogovarjata o artistu, ki teka po vrvi.

Sin: Očka, čemu ima tako dolgo palico?

Oče: Da z njo balansira.

Sin: Zakaj jo rabi?

Oče: Da drži ravovesje.

Sin: Pa čemu naj drži, saj teka sem in tja?

Oče: Osel! Na nekaj se mora opirati, če ne pa pada.

Sin: Toda, očka, kaj pa če mu palica pada na tla?

Oče: Norec! Kako naj pada palica? Saj jo on trdno drži.

Hlače (slacks) so ženskam v Nemčiji prepovedane

"Vročo debato", da li naj bo ženskam dovoljeno nositi ohlapne hlače (slacks), je vladila končala s tem, da jih je 8. junija prepovedala izdelovati.

Vodje novinarske zvezze vidijo poraz

V obupnem prizadevanju za obdržanje Miltona Kaufmana na mestu izvršilnega podpredsednika Ameriške novinarske zvezze (American Newspaper Guild) so njegovi privrženci v upravi pripravljeni umakniti pol svojih kandidatov z volilnega listka na narodnem splošnem glasovanju, ki se ima vršiti mesecu septembra in na katerega se bodo izvolili zvezni uradniki.

Ta nenavadna akcija v uniji, ki so jo imeli komunisti na konjeni ljudje popolnoma v svojih rokah skoro od njenega početka sem, se razglasa za gibanje "edinstva". V resnici pa si hočejo z njo le zagotoviti izvolitev Miltona Kaufmana, ki ga preti izpodriniti Sam Eu-banks iz Los Angelesa.

Med tistimi, ki so se pripravili umakniti, je tudi Vic Pasche, narodni tajnik-blagajnik in uradnik te zvezze zadnja štiri leta. Pasche se pričeva med tiste, ki so najvnetejši stalnovenci v zvezzi.

Njegov umik kaže, da je opozicija proti strankini kontroli že tako narastla tudi narodno, da bi bilo nemogoče ponovno izvoliti Kaufmana brez kakih take dramatične kretnje, kakršno je naredila prejšnji tedeni komunistom naklonjena narodna administracija.

Poroča se celo, da je predsednik ANG Donald Sullivan penudil ostavko, s čimer bi prešlo narodno predsedništvo avtomatično Miltonu Murrayju iz Detroita v roke.

Voditelji newyorské novinarske zvezze so že poskusili pridobiti voditelje svoje opozicije za enotno fronto. To narodno in krajjevno odpoved imajo nekateri v nasprotnem taboru za prizadevanje, ki stremi za tem, da bi se razcepila protikomunistična propaganda širom po deželi in pridobila večino narodnega odbora pa službo izvršilnega tajnika za komunistom naklonjeno vodstvo na septembrskem splošnem glasovanju, ki bo izvolilo narodne uradnike.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (e) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.

A NEW WORLD FOR THE OLD

(From The New Leader)

The peace aims of the United States, as stated officially by Sumner Welles, acting Secretary of State, in his address in Washington last Tuesday, constitute a momentous contribution in the struggle of the democracies for the establishment of a genuinely new international order.

All those whose minds and consciences are astir over the fate of mankind will hail the address as a great, historic milestone on the road of blood and tears now being traversed by the nations.

Mr. Welles made clear what this country means when it speaks of making the world safe for democracy in this year 1941.

First, said Mr. Welles, there can be no peace "until the Hitlerite government of Germany has been finally and utterly destroyed." With that objective accomplished—as it surely will be—the Government of the United States will strive, in cooperation with the fighting British Commonwealth of Nations and other peoples—now enslaved—to establish a new world founded upon the following principles:

1 A new League of Nations to enforce peace under an international military police system.

2—Abolition of offensive armaments and limitation and reduction of defense armaments and of war industries.

3—Full and adequate economic rights for all peoples, with equal access to raw materials.

4—Rigid supervision and control of armaments, without which no real disarmament can ever be achieved.

Mr. Welles echoed the hope and aspiration of bleeding humanity when he asked:

"Does the end of the present carnage mean only a return to ruined homes; to the graves of slaughtered wives and children; to poverty and want; to social upheaval and economic chaos; to the same gray and empty fears of confusion and bitterness, so barren in vision and in human accomplishment, which marked the termination of the last war?"

Stressing the responsibility of all who are fortunate to live in the Western Hemisphere, Mr. Welles added:

"We all of us now see clearly, if we did not before, that no matter how great our American capacity for defense may be, no matter how perfect our hemispheric system may become, our future welfare must inevitably be contingent upon the existence in the rest of the world of equally peace-minded and equally secure peoples who not only will not, but cannot become a source of potential danger to us in the New World."

As the authorized spokesman of American foreign policy, Mr. Welles voiced the yearning of all thinking people when he declared that "the free governments of peace-loving nations everywhere should even now be considering and discussing the way in which they can best prepare for the better day which must come, when the present contest is ended

The men who prepared this program speak from a profound knowledge of world affairs and from a wide experience in government and the international Socialist and labor movement.

We invite our readers to study the program and give us the benefit of their opinions.

Chart Against Syphilis

Organized labor has long recognized that good health is essential to welfare and happiness as well as to efficiency. Particularly in these times every worker wants to be on the job and draw his pay regularly. Four million people in the United States, one in every thirty, are afflicted with a disease which becomes more widespread in times of emergency and may well interfere with this desire unless we arm against it. This disease is syphilis.

The first step in fighting syphilis is to spread accurate information about it. Labor's cooperation is urgently needed to bring the facts about syphilis and the venereal diseases before the large groups drawn together by industry. Other countries, the Scandinavian for example, have nearly abolished syphilis. With the aid and understanding of every citizen, we too can drive out this plague in one generation.

For science has found weapons which can defeat syphilis. A blood test will usually show whether or not a worker is infected. In many cases the disease's presence would otherwise not be known until its final ravages commenced; perhaps heart failure, insanity or paralysis. Chances for complete cure are best when treatment is started early and continued regularly as long as the doctor recommends. This will usually mean injections once a week for at least a year; a routine which will not interfere with staying on the job. The necessary drugs should only be handled by an experienced physician.

The American Social Hygiene Association in cooperation with the U. S. Public Health Service, is conducting an educational campaign against syphilis in industry. A the request of any group of workers, it will within the limits of its resources, send representatives to organize meetings, distribute literature and show motion pictures.

Labor can aid in the battle to stop the spread of venereal disease by writing to the American Social Hygiene Association, 1790 Broadway, New York City and helping to arrange educational meetings for worker's groups.

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

FACING THE FACTS

PHILIP PEARL,

in American Federation of Labor
Weekly

There are times when the labor movement seems to stop moving and stand still. There are times when the labor movement seems to be moving in the wrong direction—backward. Such times, the pessimists would have us believe, are now upon us.

Well, we don't believe them for a minute and we will show you why.

During the past two years, organized labor has been subjected to a terrific barrage of criticism. Vicious attacks have been directed against trade unions from many directions. The principles, the purposes and the very integrity of the labor movement and its leaders have been dragged in the mud.

Now if these bombardments were true and effective the natural result would be that the workers of our country would lose confidence in their trade unions and desert en masse. Has that happened? Of course not. On the contrary, union membership has increased by leaps and bounds and is now at the highest point in history.

Is that progress? We think so. Well, here's a bit more. What concrete benefits have the workers derived from their union affiliation? Statistics compiled by the American Federation of Labor show that its affiliated unions have won wage increases at the rate of a million dollars a week for American workers this year. Thus the workers have been protected against increased living costs and have managed to improve their economic conditions. Is that standing still? Is that going backward? We ask to be pardoned for reiterating that we think it's progress.

VINSON BILL SIDETRACKED

On the legislative front, labor has been subjected to the heaviest attacks of this generation during the past few months. Some of our pessimistic friends have wilted under this fire. But what have been the results? Every serious threat to the trade union movement and free, democratic labor has been successfully thwarted and thoroughly defeated. Even the Vinson Bill, upon which the enemies of labor concentrated their energies, has now been sidetracked. Not a single one of the legislative gains won by labor in the past ten years has been lost, despite a national emergency. Is that going backward?

THE WORKERS' VOICE

Now, if our opponents try to argue that the swift growth of union membership is accidental or no true reflection of the workers' confidence in the labor movement, we have direct proof. That is the word of the workers themselves. During the past two years the National Labor Relations Board has held innumerable

More Action, Less Talk, Is Needed

Washington newspapers are full of stories about the administration's plans to check profiteering. But prices continue to soar. Here and there, Leon Henderson, the President's price controller, may have succeeded in curbing the cost of raw materials, but so far as the needs of the ordinary citizen are concerned, the results of his labors have not been apparent.

This is not a laughing matter. The situation will be out of hand unless the administration acts with decision and intelligence.

At the very beginning of this "emergency" we were assured by the White House that we would not have "a new crop of millionaires" and that greedy business men would be forced to behave. It is high time both pledges were redeemed.—Labor.

When earth as if on evil dreams Looks back upon her wars, And the white light of Christ outstreams

From the red disc of Mars, His fame, who led the stormy van Of battle, well may cease; But never that which crowns the man Whose victory was peace.

John Greenleaf Whittier.

Men will pass away—die, die politically and naturally; but the principle democracy will live, and live forever.

—Abraham Lincoln.

Partly in Fun

LITTLE LUTHER

"What gets me," said Mr. Dilworth, "is the way labor is trying to take advantage of the defense program. It seems no man can be content until he has a new house, a dozen suits of clothes, and caviar for supper."

"I don't think present wage scales would provide a dozen suits, father. And is there anything wrong in wanting a new house?"

"That's not the point. In times like these, my boy, we must all make sacrifices."

"It's going to be real hard for the rich people to find something to sacrifice. Maybe they could move into the slums and let the working people use their houses."

"Luther, you are going flippant. This is no time for flippancy. And is no time to listen to radical agitators. It's these radicals who are stirring up unrest among our working people."

"I think it's just the other way, father. After all, who sets the example?"

"Example? Example? You can find all the examples you need from the records made by the outstanding families who have built this nation. Let me tell you, they understand the meaning of sacrifice."

"All right—take the Vanderbilts. Mrs. Vanderbilt spends about \$40,000 a year on clothes. Gloria Vanderbilt, when she was 12 years old, spent \$450 a month on groceries — I guess that included caviar — and \$1,000 a month on rent."

"Never mind the Vanderbilts. Just because they can afford those things, is that any reason why every workingman should have a dozen suits?"

"Pop, only people like you talk about a dozen suits. I think the average workingman would be pretty well satisfied with just two good ones."

First Bank To Come Under Wage-Hour Decree Makes Restitution

The first completed legal action brought by the Wage and Hour Division, against any bank resulted in payment of restitution to five employees of the First National Bank of St. Charles, Minnesota, it was reported recently to General Philip B. Fleming, Administrator of the Wage and Hour Division, U. S. Department of Labor.

Payment was made under the terms of a consent decree, signed by Judge Matthew M. Joyce in the U. S. District Court in Minneapolis on July 8, permanently enjoining the firm from further violations of the Fair Labor Standards Act. Judgment was entered after Frank J. Kramer, president of the bank, waived defense to a complaint filed by Donald M. Murtha, regional attorney for the Division which charged that the firm has failed to comply with the overtime provisions of the law since it became effective in October, 1938 and had kept inaccurate and inadequate records of hours worked and pay received by its employees.

That the workers involved were covered by the federal law was unquestioned, as they were engaged in receiving and transmitting in interstate commerce checks, notes, drafts, commercial paper of various kinds, and evidences of indebtedness and other instruments of commerce and communications relative to transfer of tangible and intangible property in other states. While the total amount to restitution involved was only \$213, this case is significant as an action based on the interpretation that banks whether large or small are engaged in interstate commerce within the meaning of the law.

APPROVAL OF 40c MINIMUM FOR JEWELRY WORKERS

Approval of a recommended 40 cent an hour minimum wage for the Jewelry Manufacturing Industry was announced by General Philip B. Fleming, Administrator of the Wage and Hour Division, U. S. Department of Labor.

The minimum wage was unanimously recommended by a committee equally representative of employees, employers and the public, under the chairmanship of Alexander H. Frey of the University of Pennsylvania. A wage order putting the minimum into effect November 1 will be issued shortly.

The 40 cent minimum will increase the wage rates of about 11,500 of the 35,000 employed in the industry.

APPLICATIONS FOR CIGAR LEARNERS

Certificates may be issued for the employment of learners at less than the minimum wage in the cigar industry on a plant to plant basis if a need for them is found to exist, Philip B. Fleming, Administrator of the Wage and Hour Division, U. S. Department of Labor announced recently.

The Hearings Branch of the Division will pass upon applications for learners according to its regular procedure outlined in the regulations on the employment of learners issued by the Division (Regulations, Part 522).

INEQUALITY IN "COCKEYED" ECONOMIC SYSTEM

whose salaries run up into fantastic figures. This compensation, incidentally, does not include their "expense accounts," nor incomes from investments and other sources than their salaries and bonuses.

These questions are asked by a reader of "Labor," and he says they were inspired by a report issued by the Security and Exchange Commission which recently came to his attention.

In 1929, the year which evokes nostalgic tears as the "golden age" of business, 47,041,000 wage earners received an average of only \$1,087 a year. If they were lucky enough to have full-time jobs for 54 years, and got that pay annually from the age of 16 to the age of 70, their total wages would be \$58,089.

For comparison, our correspondent names several hundred industrial executives "reported" by the S. E. C.

Argentine Workers Will Resist Nazis

The organized workers of Argentina, one of the most powerful of the South American republics, stand solidly with the patriotic workers of the United States in determination to resist the efforts of the Nazis to bring their poisonous doctrines to the Western World, the head of the Argentine labor movement declared.

This statement, by Jose Domenech, secretary-general of Argentina's General Confederation of Labor, appeared in the American Federationist, official monthly magazine of the American Federation of Labor. Although designated as secretary-general, rather than president, Senor Domenech's position corresponds to that of William Green of the A. F. of L. He is the unquestioned chief of organized labor in the Argentine Republic.

Senor Domenech's article was rushed to the United States from Buenos Aires by Pan-American Airways clipper.

"So far as Argentina is concerned," he wrote, "the workers have a clear idea of the present reality. The public demonstrations we have staged in which we have reaffirmed our devotion to democracy are an eloquent expression of the way we think."

"They prove that the campaign of confusion which are designed to dis-

Moocher-Cat Skinner--Mooner

*

A hot stuff man is not a radio comedian. He is a baker who removes freshly baked goods from pans.

An anchor tack-puller does not work in a ship yard. He is a shoe worker who removes tacks used in building shoes.

A back driver is not the fireman who guides the rear wheels of a fire ladder truck. He is a furniture builder who assembles parts to form backs for chairs.

FOOD HINTS

Remove the foam that forms on boiling jelly, jams and fruits with a large spoon frequently dipped into cold water. If you don't the froth will settle throughout the jam in the jars. It won't do any harm, but your jam won't look so attractive.

Always use new rubber bands on preserve jars. It is well to test them by stretching about four inches. If they turn to normal they are probably good. Jars should be thoroughly washed and inspected for cracks.

In making jelly, remember that rapid boiling rather than long slow cooking of the sugar and juice, and cooking in small rather than big lots, help to get a bright, clear product.

When whipping gelatin mixtures always allow the gelatin liquid to chill until syrupy or the consistency of unbeaten egg white. Then beat with rotary or electric beater until light and fluffy.

Here is a way to shape a spinach or rice ring, when you're short on time: Press hot seasoned food into a buttered ring mold. Cover the mold with a lid and let stand five minutes in a pan of water over low heat. Unmold onto a heated platter.

Try cheese flavored potato chips at your next cocktail party. Spread potato chips lightly in a shallow pan, sprinkle the chips generously with grated cheese and bake five minutes or until crisp. Serve at once.

During 1940 the Federal Wage-Hour Division secured back wages totaling \$680,440 in back wages for 16,485 employees in Illinois, Wisconsin and Indiana who were not paid in accordance with the Fair Labor Standards Act.

Live as if you expected to live 100 years, but might die tomorrow.—Ann Lee.